

სათაბრო სალიტერატურული

1918 წ.—№ 5, ძვინა, მარტის 11 ფასი 75 კაპ. ძელიწადი მეექვსე გამოცემის

მენ. ლეიბ. ვას. ვაშლიძე
საქართველოს ჯარის მთავარსარდალად

უ
ქრხმალს სელი
თუ კი რომ გიყვარს შენი სამშობლო და მის ბედ-იღბალს
ეთაყვ ნები
თუ გხურავს ქუდი, ლაჩარი არ ხარ, სულით დაცემ ლს არ
ემგვანები
თუ კი ოდნავად ანგარიშს უწევ შენი სამშობლოს კეთილ
დღეობას!
თუ კი გრძნობ ძმაო, საშიშარ საფრთხეს და პატივსა სცემ
მოვლოებას,
თუ გიყვარს დედა, დაი ცოლმეფილი, თუ გიყვარს შენი სა-
მშობლოს კერა!
მათი სიცოცხლე თუ ძვირად გიღირს, გულს გიხალისებს
იოთი ცქერა,
მაშინ აღსდექი! ამჟამ სულით. ხელში არღე, ძმაო ფარხმალი,
შენი სამშუალო გიხმობს გეძახის რო მოიხადო შენ შენი ვალი!
სამშოგლოს შევიღნო, დაირაზმენით, გამოდით ყველა ბრძო-
ლის ველადა,
რომ ჩვენი კერა, ჩვენი სამშობლო მტერს არ მიუგდოთ
დასა ბევადა,
და ვა იმას ვინც ასეთ წაში გულ ხელს დაკრეფს, სახლს
მოუჯდება,
ვაი მას, ვინცა თვის ვალს უარყოფს, ამ დროს ძმაო გვერდში
არ მოუღდ ებას!
და მამ ფარხმალსა, მოკიდე სელი, რომ სამსხიერპოლოზე
შენც გეღოს წლი!
გახიოვდეს ძმაო, დღეს დრომ გვარგუნა: ან გამარჯვება,
ანუ ს კოილი!
დ. ჭანჭათაძე

ისტორიულ გზი

ხშირად იტყვიან, ხალხთა ცხოვრებაში ბევრი რამ წარსულისა მეორდება.

საქართველოს დღევანდელი ვითარება წარსულის ამბებს მოგვაგონებს.

ასოცი წლის წინად რუსეთმა საქართველო ოსმალეთის წინააღმდეგ ომში ჩაითრია: პატარა კახი-ერეკლე მეფე ქართველი ლაშქრით ბრძოლის ველზე გაიყვანა და სწორედ უდიდეს განსაცდელის ქაშს, ცხარე ბრძოლაში გართულ ქართველობას რუსთა გენერალმა ტოტლებენმა თავი მიანება—მეფე ჩემი ოსმალს მოპრიგებია და ჩვენ აწ ოსმალთან საომარი აღარაფერი გვაქვსო.

რა რისხვაც დაატყდა თავს საქართველოს, პატარა კახი მუხლს დაჩოქილი როგორ ევედრებოდა ტოტლებენს—თავს ნუ დამანებებო, რუსთა გენერალმა მუხანათურად როგორ აღრიკა ზურგი და ერეკლე მეფემ ერთი მუჭა ქართველებით რა ბუმბერაზობაც გამოიჩინა, ეს ისტორიას ახსოვს.

ეს იყო რუსთა და საქართველოს დამოუკიდებელ მეფეთა შეფობის ქაშს, როდესაც რუსეთი სიტყვით ვითომდა მფარველობას ჰპირდებოდა, საქმიანობით დღეში აყენებდა, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობა მოსპობილიყო და ბეჩავი ქართველი ხალხი რუსთა გათახსირებულ მოხელეთა საწველ ფურად გარდაქცეულიყო...

დღესაც, როდესაც საქართველოს საუკეთესო შვილები რუსეთის საკეთილდღეოთ სამხედრო თუ სამოქალაქო ომში სისხლიდან იცხრებიან, როდესაც მთელი ჩვენი ხალხის ავლა დიდება და სიცოცხლე რუსთა ბატონობას ზვარაკად ეწირება, სწორედ ამ ქაშს რუსეთის ვგრედ წოდებულმა დემოკრატებმა, ნამდვილად კი ძველის აღდგენის ხელის შემწყობმა შავბნელმა რუსეთმა საქართვე-

ლოს კიდევ ერთხელ ჩაშცა მახვილი და იმავე ოსმალეთის წინაშე დაუბირა წამოჩოქება.

რუსეთის ბოლშევიკების ქურქში გამოხვეულმა მთავრობამ გერმანიასთან ზავის შეკვრის დროს ოსმალებს შიაკუთენა ჩვენი დასავლეთ ევროპის კარი, ჩვენი მარჯვენა თვალი და ხელი ბათომი, მას მიაყოლა არტაანი და ყარსი.

უნებლად წაჰკრა წიხლი იმ წმიდათა წმიდას, რასაც დღე დამ დიდის სასოვებით და ჩუმის ლოცვით ლოცულობს ყოველი ქართველი.

კარგი რამ მჭირდეს—გიკვირდეს, ავი რა საკვირველიაო, ჭეშმარიტად შეუძლიან წამოიძახოს რუსეთმა: რანაირი ქურქიც უნდა წამოიხსას,—სოციალიზმის, ინტერნაციონალიზმის, ბიუროკრატისმის და სხ.—მანც უნდა—ბნელი ძალაა, თავის ბატონობის გარეშე სხვა არარა სწამს, იგი თითქო ან ბატონი უნდა იყოს ანუ მონა—თანასწორობა-კი მის ბუნებას არ ეგუება.

შავბნელ დროთა წყალობით დაწიწკნილი, დანაწილებული საქართველო ძლივს ერთობის გზას დაადგა-ძველი მესხეთი, შოთას სამშობლო, დღეს მუსულმანი საქართველო, ქართველი მუსულმანები, ჩვენი ძმანი აჭარელ-ქობულეთელი, ქართველი კათოლიკენი, ქართველი გრგორიანნი ქართველი ისრაველი, ქართველი პრისტიანნი და სხ. ძლივს მშობლია მკერდს დაუბრუნდნენ, ერთი ოჯახს შექმნა მოისურვეს და ნუ თუ კვლავ განვიხვეთ?!

ნუცა იქნების მაგრე!
ნუ თუ ისტორიის გაკვეთილები ერთხელაც არის ჩვენ ჭკვას არ გვასწავლის, ნუ თუ ისტორიულ შეცდომებთან გამჭრიახობასაც არ გამოგჩინეთ?!

ასპინძსთან მტრის პარისპირ ობლად დაჩენილმა პატარა კახმა თავისი თანამხლებელ ქართველებით ძლიერი მტერი მამოჰყანტა და თავი გამირული სახელით

შეიმკო. დღეს კიდევ უფრო მეტი გმირობის გამოჩენა გეშარებებს. სწორეთ ასევე ყოველი ქართველის გულში, ყოველი ქვეშარიტი რევოლუციონერის არსებაში—სრულიად საქართველოს დემოკრატიის შემეცნებაში უნდა იფეთქოს ისტორიული გმირობის სულმა, შესდგეს ისტორიულ გზაზე და სამშობლო, რევოლუციონერია და თავისუფლება არავის შეაღწახინოს.

არ დავივიწყოთ, რომ სჯობს მონობაში გადიდკაცებულს, თავისუფლების ძებნაში მკვდარი!

და

სჯობს სიცოცხლეა ნაძრახსა
იკვდილი სახელოვანი!

იოსებ იმედაშვილი

პირველი სხივი

დილის სხივებთ მთა აცლვარდა,
მიწას გაეკრა თეთრი ნათელი,
ზღვა აბობქორდა, ზღვა ამღვლეწარდა,
და გადარეცხა ძველი ნალველა.
ჩემი სარკველიც მყის აცმციმდა
როს თეთრი სხივი შემოვებარა,
სულის სიხარული დაეხმ ურა,
ჩანგზე სიცოცხლემ გადინარხარა...
აგერ მტარვალიც მოადგა კარებს,
ღსასრულივით შემოანათა.—
ისიც იცინს, ისიც ხრბ რებს:
და ჩემსკენ გრძნობით ხელი აღმართა...
ოჰ, დმერთო ჩემო! მე რას მერჩიან?
შეშა შემბჰყო, ეჭვი გახშრდა,
აღბათ მგლოვენ, აღბათ მეტყვიან:
„ვარდი დაღონდა, ვარდი ატარდა!“
მაგრამ ოჰ, არა! ის აკი გახმა,
სუსხმა ჩაჰფერფლა და დაიჩრდილა,
მარტო ვარ ახლა, მარტო ვარ ახლა,
როს სიხარულის გათენლა დილა!
დილის სხივებით მთა აცოცხლდა,
მიწას გაეკრა თეთრი ნათელი,
მაგრამ სიცოცხლე კვალად ატირდა
სულში ჩამიდგა სევდანალველი!

დარია ახვლედიანი

საშუასკოლ უპასული

ქართულ საშუასკოლ ხელოვნებას ჰყავს ერთი მესაფლავე. ეს გახლავთ ზაქარია ფალოიაშვილი. არ დაწყებულა არც იროი ერთენული საქმე ამ დარგში, რომ ზაქ. ფალოიაშვილს არ გაეფხაროს სამარე. ვინ იცის რამოდენ მამუსიკეს აუცრუფა გული და აიძულა თავისი სამშობლო დაელოებინა. საბუთობი მრავალთა. რა ეს ბატონი დღეს წამოსკ-პებოლა ხელოვნების საქარიაში და იქიდან განააგებს ჩერინა ხელოვნების საქმის. სასაცილოთა, მკითხველოთა. სამწობრო რომ არ იყოს ეს ამბავი. მაგრამ გასაკვირალი კი არაუარია: იგი აიჩრია თავის წარმომადგენლოდ ფილარმონიოლომა საზოადოებამ, იმ საზოადოებამ, რომლის არა ერთენული მოღვაწეობა ყოველი შედგებოლ ქართველი განაბილის აქის. ამ საზოადოების წლიობმა კრებამ აიჩრია საგანებო კომისია, რომელსაც დაეალო ამ საზოადოების როორგანიზაცია: გაერთენოება და გახალხოსნება. მაგრამ ფალოიაშვილისავე მიცაოინებოთ ხსენებული კომისია არ შესდომია თავის მუშაობას. ეს არ იქმარა ფალოიაშვილომა და ქარაგილო მომდგრად-მუსიკოსთა კავშირის წინააღმდეგაც დაილაშქრა.

მკითხველოს უკვი მოგხსენება, რომ ზემოხსენებული კავშირი დაარსდა წმინდა დემოკრატიული პრინციპებზე და დაისახა მიზნათ ერთენულ საშუასკოლ ხელოვნების სასურველ დონეზე დაყენება. ხიმართლოც უნდა ითქვას ეს კავშირი შედობის დადგარად, ასრულებს თავის დანიშნულებას, თუმცა ფალოიაშვილი რა მისი დამაქანი ორმოს უფხრიან ამ კავშირს. იმ კავშირი სხვათა შორის. მოითხოვს ქარ. ფილარმონიოლო საზოადოებობ. იმ სახით, როდორც დღეს არის. დააქმბს. წ. ფალოიაშვილის დაძვირებას არა მარტო ხელოვნების სექციიდან, არამედ ზემოხსენებოლ საზოადოებობაგანაც და საზოადოების სათავეში იმ პირთა ჩაყენებას. რომელთაც ჩვენს ერთენულ საშუასკოლ ხელოვნებასთან პირდაპირი კავშირი აქვთ: დ. არაყაშვილის, ნ. ქართველიშვილისა. ყარაშვილის და სხ. რომოონიკ ფალოიაშვილის წყალობოთ ერთენულ ხელოვნების საზოადოლ ასპარეზზე მუშაობას ჩამოშორებულნი არიან.

ამას წინად თბილისის სახელომწიფო თეატრის კომისრად მოაწვიის ჩერინი კარგათ ცნობილი მეშაკი ნ. ქართველიშვილი. მან წარადგინა თავისი მოთხოვნოლებანი: თეატრში დისკიპოლინის შეტანა და ჯამაგირიც, ვინაოდან სახელომწიფო თეატრის საქმის გასაძლოლათ და მოსაწესრიგებლოდ ცოტა დრო არ არის საჭირო, მოთხოვნოლებანი ფრიად საფუძკლიანი და სამართლოანი. მაგრამ ამ თანამუშაობაზე უჯამაგიროდ დანიშნეს თავისივე თხოვნათ სხვა პირი. უფლებსია ჯამაგირი მიეცეს იმ კაცს, რომოსაც შეუძლიან საქმის გაძლოლა, ვიდრე მიწვეულ იქმნეს ის პირი, რომლისთვისაც ასეთი დიდი აღვილი სამამოა. აუცილებლოვ საქმითა ნ. ქართველიშვილას მოთხოვნოლების ხელშეორედ გადათვადიერება. ამას ნოიხტეს საქმის სარგებლობა.

ნ. წერეთელი

გიორგი ლაშვილი

შეტად გულშემზარავი მკვლელობა მოხდა კავკავშირის თებერვლის 19 წუთი სოფელს გამოსასლმეს თბილისის გუბერნიის სასურსათო კომიტეტის რწმუნებული გოგლა დალაქიშვილი.

ვინ და რა კაცი იყო იგი?

სწორად იტყვიან: პოეტები ბუნებით იბადებიანო.

ასევე ითქმის გოგლა დალაქიშვილზე. მართალია იგი პოეტი არ იყო, არც მახიობი, არც სარდალი, სამაგიეროთ იგი დიდი პრაქტიკული, ხალხისათვის თავგამოდებული მუშაკი იყო, თავისი ხან-მოკლე, მაგრამ ლამაზი სიცოცხლით.

მხოლოდ ბუნება წარმოშობს ხალხს ასეთ იშვიათად აღმდინათ...

ფრიად საყურადღებოა მისი ბიოგრაფია.

გიორგი დალაქიშვილი დაიბადა დარბი ოჯახში და სიღარიბეშივე აღიზარდა. 8 წლისა დაობლდა, სარჩა თავისი ძმის ამარა. როგორც იყო გაათავა სასულიერო სასწავლებელი და სინოდალურ კანტორაში შევიდა მოხელედ, თვეში 17—20 მან., ამავე დროს სწავლობდა თბ. მუსიკ. სასწავლებელში, სადაც დიდი უნარი გამოაჩინდა 21 წ. შერთო ნადაჭურსიშვილის ასული, რომელმაც მასზე დიდი გავლენა იქონია: ახალგაზდა ქალი შევიდა სამსახურში, ხოლო თვით გიორგიმ წელიწად ნახევარში თვით მომზადებით გიმნაზიაში გამოცდა ჩააბარა, მიიღო სიმწიფის მოწოდება და 1909 წ. ნოვალტესანდრიის სამეურნეო ინსტიტუტში შევიდა, სადაც 1914 წ. ჩინებულად დაასრულა კურსი. 1915 წ. დღეშეთის მახრაში გაიგზავნა საეკონომიკო აგრარულად, 5 თვის შემდეგ გუბერნატორის რწმუნებულად ჩრდილო კავკასიაში პურის სასყიდლად. აქ დიდი ორგანიზაციული ნიჭი გამოიჩინა და ჩვენ გუბერნიის მილიონ ფუთობით უგზავნიდა პურსა და სიმინდს. რევოლიუცია რომ დაეწყო, გიორგი ამოიჩინეს სასურსათო კომიტეტის წევრად, და მას შემდეგ დააწვა კინებზე მშვიდ ხალხის გამოკვება: მთელი თავისი არსებით მხოლოდ ამაზე ფიქრობდა, თუ ხალხი დაიმშა—

რევოლიუცია დაიღუპებო. თებერვლის 12 კავკავს წავიდა, აქ დიდის სიხარულით მიიღეს. აი რას იწერებოდა სიკვდილის წინა დღეებში ერთ თავის წერილში: „მოვედი თუ არა, მეორე დღესვე დაიწყეს კარის კაკუნი ჩემმა ოსებმა, ინგუშებმა, ჩეჩენებმა და ამით დაიწყო ერთგულობის დაპტკიცება. პაპოვი თვალზე დაქვეტილი გვიტყეროდა ოსეი და ინგუშები რო იძახდნენ „შენთვის თავს გავწირავთო.“ ძალიან კარგათ შემხედნენ. წარმოიდგინე თურმე სადგურის უფროსები ერთი მეორეს ტელეფონით ატყუონებდნენ დალაქოვი მოსულაო. დღევანდლამდის, როგორც ხატში სალოცავად, ისე მოდიან ყველა ვისთანაც კი მქონდა საქმე. იმედი მაქვს თუ რკინის გზამ არ შემოშალა ხელი და თბილისმა ტრანსპორტი მოაწყო საქმარის ვიცილი და გადმოგვხავნი. ფასები-კი უნდა გითხრა ძალიან დიდია. სიმინდი აქ ფასობს 7-8 მანეთამდინ, ახლა გადმოტანაც ამდენივე დაჯდება... მაგრამ ფასს ვინა ჩივის ოღონდ იყოს საქმელი. სხვათაშორის ინგუშების ნაციონალურს საბჭოს მიემართე და ვსთხოვე დახმარება. რამდენათაც მართალია, არ ვიცი, მხოლოდ საბჭოს წევრმა გადმომცა: დავადგინეთ ერთი მილიონ ნახევარი სიმინდი საქართველოსთვის გადავდოთო,—რასაკვირველია გავიგებ და მოვეჭიდება... ნეტა ხალხი თუ არ დაინახავს ღმერთი ხომ დაინახავს ჩემ შრომას და სამშობლო ხალხის სიკეთეს. მე იმედი მაქვს ხალხს თავიდან ავაშორებ სიმშლის თავის შედეგებით, ეს კი უსათუოდ საქირაა. ვეცდები კიდევ და იმედოცა მაქვს, რასაც მე გააკეთებ, სხვა ამას ვერ გააკეთებს... მე აქ დიდი საქმე მაქვს და ძალიან იზრდება... ამ წერილს რომ ვწერ თავზე მახვევია ათი ოსი.“

როგორც შემორჩენილი წერილიდან ჩანს, სურსათის შოვნას დიდის მუყაითობით შეუდგა, დახარებაც აღმოუჩინეს, ნახევარ მილიონი ფუთი სიმინდი იყიდა, ფასები დასწია, რამაც აუშხედრა სპეკულიანტები, ის ხალხი, ყოველ ხანოვებზე რომ ფასებს განგებ აღიდებს მთელი ხალხის უბედურებით საკუთარ ბედნიერებას აგებს. და აი ამ ნიადაგზე თებერვლის 19 კავკავშირის სასტუმრო „ვეროპაში“ ექვსი ტყვიით გაუგმირეს გული, ჯერედ ახალგაზდას, დიდი უნარისა და ძალის აღმდინანს (32 წლის იქნებოდა) და სრულიად უსახსროდ დასტოვეს მისი ახალგაზდა მცუღლე და ერთი ასული. ქართველმა ხალხმა თავისი ნიჭის გაფურჩქვნა დაიწყო არა მხოლოდ სამხედრო, პოლიტიკურ და სამწერლო ასპარეზზე, არამედ სამოქალაქო-სამეურნეო დარგშიც და ეს მოსვენებას არ აძლევს ჩვენს მტერს.

დაე. გოგლა დალაქიშვილის სპეტაკი პიროვნება და უანგარო მოღვაწეობა სხვათა ვაგლითი იყოს საუკუნო იყოს ხსენება შენი ძმაო გოგლა.

იოსებ არიმათიელ

„ ი გ ე მ ე ” ?

დღევანდელი სურათი.

დიდი ხანია მას შემდეგ რაც ჩვენ სამშობლო მხარეს ასეთი დამე არ დასდგომია.

მოწმენდილი ცა, სადაც ნახევრად მოყრილი მთვარე დანაფარდობს, მოგაგონებთ დელვის შემდეგ შავზღვას, რომლის გული მიწყარებულია, ნაპირას ოდნავ და ჩვეულებრივ ტოკავს და გამოირიყულ თავის აქრელებულ კენჭებს ესაღმება; ზე ცაზე მთვარის სინათლის გამო ვარსკვლავები უსიცოცხლოდ გამოიყურებიან; გარს ჩასვენებული ღრუბლები კლდეებს ამოჭფარებიან, ვითა ბრძოლს შემდეგ მოპირდაპირე განსვენებაშია, და მომარჯვებულ ნიავს ელიან, რომ ზე სინათლეს მოეფინონ.

მიუხედავად მთვარით სინათლისა, რომლის დღდამიწის პირს ღიმილი უნდა დასთამაშებდეს იგი მშობელი მიწა შუბოშეკრული, ზე დათოვლილა, ჩადრ გადაფარებული გარდაცვლილს წაგავს, უსიცოცხლო არსებას წარმოადგენს.

ჰაერიც დამძიმებულია, თითქო დიდობნის ბრძოლა განუცდია და განსვენებულაო, მღინარენიც გარინდულან; არ ისმის მათი მსუვილთა ოძრობა; დღემდის მოუსვენარი, თითამა, მოურიდებლად კლაპოტის ვადამღახავა ნაპირებს გამათართოებელი, წინ დამხვედრს ხარ დამცემი შევიწროებულა, შეკუმწულაე ქართლის ამაყი ზღინარე, აქ სადაც მთვარი; სინათლე მოფენილა, უცნაურად გაყინულას სწორედ, აი, ამ გაყინულ ადგილს შეგერვა მომავალი, შეათვალერა გაყინული მღინარე და ზე შედგა ფეხი.

რა რიგ მოყინულა.— გაისმა მგზავრის სმა და ფრთხილად გადადგა ნ.ბ.ჯი; ხოლო შუა გაყინულს რო მიადგა ფეხქვეშ ყინულის ხმაურობა იგრძნო, ვითა გაყინულ სხეულის ძვლებისა როს შეინძრევა, და შიშმა გული უტაცა, წამს შესდგა.

—აქ არ ჩამიტყდეს..

წაილაპარაკა, რა და ხელა თავის ნექვბზე, გულში გაივლო: „—ქლამნებით უფრო უბუბუბო არ ვაქნებოდით...“ — და მარცხენა

ხელით ზურგზე წამოკიდებული ყუთი აიკრა, ხოლო მარჯვენათი თოფი, თითქო ამით სიმძიმის შესუსტება სურსო და ისე სწრაფად გასრილდა ყინულზე, რომ ვერ წარმოიდგენდით მის ქართლელობას, თუ არ მისგან გაგონილი კილო, რომელიც ის და შერჩენია.

გარეგნულად არა გავს ქართლელს.

ტლანქ და უშნო უყულო ფეხსაცმელით, რომელშიაც ჩაუკეცია ვიწრო შარვალი; გულშეკრულ გრძელ ფარაჯით; ზურგზე წამოკიდული ყუთით; მხარზე „შტიკანი“—ს და თავზე „შაკით“ წააგავს დღევანდელ „საღდათს“, რომელიც მორიდებს ჩვევს.

ხოლო იგი, აი, პირდაპირ გატიღვლებულ და თეთრად, ვით სუღარში გამოხეული სოფლის შეილია, რომლის სამის წლის შედეგ დანახვამ გული აუტოკა და ფეხი ააჩქარებინა.

მიუხედავად რიყიან სოფლის ძაღლები აქა იქ ხანტათ ახმაუდენ; მეტად ბებიანთ ძაღლი აყუფდა და ჩვენ მგზავრ „საღდათს“ შეუტია.

—ჰაი, შე სამგლე!—დატუქსა მან.—და

ხე ვერ მიცნო,—შეუპოვრად შევიდა შერღვეულ ეზოში, ვით პატრონი თავის საკუთარში და რა შენიშნა ნაკლუვანებას ღობისა წაილაპარაკა:—დახე, უჩემობა შესტყობია.

ძაღლი მისი დატუქსვა არად მიიჩნია და, რა თოფისა მოერია, უკან შეპორობენით შეუტია დაუმატიქბელსა.

—აი, დახე ამ სამგლესა!..—მოტრიალდა

ღანძღვით და შესდგა.—ყურა, ყურა...—დაუძახა დაყვავებთ, რო გახეენდა მისი სახელი ყურას სახელის გაგონებაზე ყურა შესდგა გაქიმული კუდი მოიდუნა, გაიქნ-გამოიქნია და შეხედა შიგ თვალებში; შიშლიგ შესწკუტუნა, თითქო იცნოო, მაგრამ მაინც არ მიეკარა და სახლისკენ გაქანებულმა სახმაურო ყუფა დაიწყო.

—რომელი ხარ! სახლიდგან გამოისმა ხმა ქალისა დარო, თანჯრიდგან შენიშნა, შიშით წარმოსტევა:—ვაიმე ვილაცა თოფიანია...

—შე ვარ გია!—მიუგო სწრაფათ და გული აუტოკდა.—გამოიხედე, დედა, თინა!.. შეთვით, შე, გია... დახე, ამ წყეულმაც რო ვერ მიცნო? .

მაგრამ ეხლა ტყუილად-ღა ემდუროდა ყურასა; ძაღლია პატრონი იცნო და ფეხქვეშაც გაუგორდა, თითქო პატიებას ემუდარებო.

—მეც ვერ გიცანი...—გაისმა ათრთოლებული ხმა გიოს ცოლისა და კარები გაიღო, თოფით რო დაგინახე შემეშინდა..

—მერე, მაგრე რამ შეგაშინა?.

—რა ვიცი, ეხლა თოფით..

აქ რაღაც უნდა ეთქვა თინასა, მაგრამ შესდგა, აღარა სთქვა-რა და თავ ჩაღუნვით ხელი ჩამოართო, რომელსაც რაღაცამ გაჰკრა მთელი სხეული აღკანკალდა და, რო ეს დაეფრა, ხელების კანკალით ქრმის ზურგზე ყუთ მიაშრა.

ასეთი დახვედრა გიოს ეუცხოა. იგი გზზე ფეხკრობდა: „რო დამინახევენ გამოექანე ბიან: ცოლი ყელზე ჩამომეკიდება, დედ ცო მხებევა..“

—რა დაგემართათ...—გიამ წყნით მიმართა, რა შევიდა სახლში.—თითქო შენთვის უცხო ვიყო..

—შაინც რო გამოცვლილხარ დედა გენაცვალოს, შვილო. მოდი გენაცვალე, შვილო, ჩაგიკრა..

—რა დაგემართა დედა, შეეკითხა შვილი, რათა წევსარ?

—ცოტა უქეიფოთა ვარ, შვილო... მიუგო დედამ, როს იჯერა გული აღერსითა.

—გეშიება არა გია? აღერსიანის კილოთი მიმართა ცოლმა, თუმცა ამ აღერსში რაღაც აღუმლო ხმა ერთვა.

—ჰო, შვილო, ჰო, ნამკსაერია... მიუგო გიოს მაგიერ დედამთილმა.

—გაშალე სუჯრა, დაუმატა გიამა, რაცა გაქეთ მოიტანე; მეც „საღლიკას“ დაუმატებ.

—შვილო, თინა! მიმართა დედამთილმა, ხომ იცი, შვილო, მანდ სათონეში „ოტკაა“ ბოთლათი გამოიტანე, ღვინო ხომ იმ წყ... აქ შესდგა, თითქო ენაზე იკბინაო და გადაასხაფერა — წყეული ჩემი მუხლები..

—ვიცი, დედა ვიცი, რძალმაც იმ დროს მიუგო, რომ შეეწყიტებინა.

ამ დროს კი გია ყუთს აღებდა, რომლითაც იყო ვართული და თავის ოჯახის წევრთა

უცნაურობას არ ამჩნევდა.

—მეც „საღლიკას“ გაეხსნი, სთქვა გიამ და ყუთიღგან თეთრი თუნუქის კოლოფი ამოიღო. ვახშის შემდეგ კი კაი, კაი, საჩუქრებსაც დაგირიგებთ,

—მე, შვილო, უთხრა დედამა, იმითიც მადლიერი ვარ, ვენაცვალე ჩემ გერისას, რომ თხოვნა და ლოცვა აღმისრულა; შენი თავიც მშვიდობით მაჩვენა.

—სუფრა გაშლილია. გამოაცხადა თინამა,

—მეც, აი, „საღლიკა“ გაეხსენა.

—სუფრა დედის წინ ტახტზე იყო გაშლილი რომელსაც ვია გვერდით მოუჯდა და ჰური გასტეხა; ხოლო პირჯვარი ოო არ გადიწერა დედას ეს ეუცხოვა.

—რა კრგია, დედა, ეს „საღლიკა“ წარმო სთქვა გიამ და არყის გადახუხვის შემდეგ განაგრძო: არა სურს მდიდრებმა არა სკამონ ამისთანები ჩვენ კი გვაწყენა?.

—მართლა გემრიელია გენაცვალოს დედაი. ნეტა კი ამ წვრილ თევზებსა ასე როგორ აგემრიელებენ? შეეკითხა თინა,

—ქარხნებში აკეთებენ მუშები.

—თევზებს ხომ წყალში იჭერენ?

მა თევზებსაც ხომ მუშები არ გააკეთებენ? მერე და, შვილო, ძვირია? შეეკითხა დედა ეხლა, დედა ჩემო, იაფი რა არის? მეკი ამაში არა მიმიცია რა.

მაშ ვინ მოგცა?

ვაქარმა,, დედა ჩემო ვაქარმა.

მერე და უფასოთა? შეეკითხა თინა გაკვირვებით.

მაშარა და, მამა უცხონდა, „საღლიკა“ მერე და თხრილებიღგან დაბრუნებული მაგაში ფულს მიეცემდი..

როგორ, წაართვი? ვით დაუჯერეაელი შეეკითხა დედა შვილსა.

მაშ ისე რას მოგცემს ბურჟუა? მიუგო გიომ თამამად და თავმოწონებით განუმარტა. იმას აქვს, მე კი არა მაქვს აკი იმისთვის წამოვიღეთ ეს თოფები, რომ ქკუა ვასწავლოთ. დავადეგ ეკონდახს კეფაზე და, აბანუ მომცემს? ტრაბახობდა გია ცოტა არ იყვეს არყისგანაც შეხურებული.

—როგორ?!.. გაკვირვებულმა დედამ წამოიძახა და გუშინდელი მკობებელთან მიაგონდა: „—აბა, არა ჩემი შვილი.“

—ჩვენ იქ თხრილებში ვისჩქედით... —ბრატონი რეული იგონებდა ვინა — ბურჟუები-კი აქა ქვეთობდენ. ჩვენ იქ მშვირები ვიცდებოდით — ფაქტები კი აქა მდიდრდებოდენ... —

—მაშ, შენც... შენც არბუდი... — დედას შვილსა აღარ ესმოდა, ლუკმა ყელში გასსურდა და მწარე მოკონება ახსენებდა. მაშ, შენც... შენც იქ არბუდი... —

—დედა-მშობელი შვილსა თვალებში ჩასტყე-როდა, რადგან მას თავის გარდილს ვეღარა სტრობდა.

—თინა-კი გამოურკვევლად ხან ქმარს და ხან დედამთავს შესტყეოდა, და ამით განცდილი ატონდებოდა, რის გახსენებასაც ურადებოდა: მაგრამ ვერ გაურბოდა, რადგან მისი შედეგი სხეულში ჩასახლდა და, იგი, იგი რკვიალს ჭკვირდა.

—სოლო ვინა-კი გატყეული პირადის შინით: მშობლის ტყეილსა არად იმნიებდა, თუხანს განცდას არ კითხულობდა, აწ წარსულს და მომავლს არ იცნობდა.

—იმას ააქვს შე კი არა მაქვს... —

—რატო არ უნდა მომტყე... — შეუტყებლად შთაგონებულს იმეორებდა. არ მომტყემს... იცი, თინა! გახსენდა ნამოქმედარი. — ერთ ჩასუქებულს როდავკარი... დავდე რეკოლეფრო შებლზედა... —

—ქა შერე და რას ურბოდი?! შებრალბით შეკვი-თხა თინა. — შენი რა მტერი იყო?

—ვევლა მდიდარი ჩვენი მტერი... მაგრამ არ მოკვდი. ისე შემოხედა რო შემეტოდა... ამოიღო საფსე „ბუმა-ტინი“ და მომტა.

—მაშ, შენც. შენც შვილი... — უცნაურის გიოს თვის კიდითი იმეორებდა დედა და სასოწარკვეთილს სხეული უდუნდებოდა, ვით გატყეილი წელით საფსე ნაუბი მეოფს, იმედ დაკარგულს.

—მართლამ! მართლამ წამოიძახა გიომ გახსენებით იცით თქვენთვის რეები მოკოტანე?.. აი, რა ამოიღო უუთიდას, თინა ეს კაბა... აქ უოკედივე ტრახანით უნდა დაესურათებინა, მაგრამ შესდგა, რაც უადგილო იყო გამოსტოვა. —... მდიდარი თუხანის ქალი სა... —

—რა კარგი რაი არის... —

დარბუჯის... გატყეულის თუხანისა... წამო-

ძახა მშობელმა, რომლის გაკონებაზე თინას გახსენდა თავისი თავი და, ვით დამბლა დარბუჯი, კაბა უხელიდგან გაუარდა; ვინა-კი ეს ვერ შეამჩნია ან რას შეამჩნედა, დედისას რას გაიკებდა შემყრობილი დარბუჯ-გატყევის სხეულებით.

ესეც შენ, დედა, შალი... —

შალი?! წამოიძახა დედამ ამ კიდითი, რომელსაც გახსენებდა განცდილი. შალი მოტყეული, წართმეული... შენ, შენ დამრბევი... გზის პირას სოფელს შეუხვით.

არა დედა ჩემო, ქალაქში ვაჭრის... —

შენ ქალაქს... შენისთანები სოფელს... აქ, აქ ჩვენც... —

როგორ თუ აქ!.. წამოიძახა გიომ და შეხედა ცოლსა.

ჩვენც... თინა წაიღულულა თინამ და ნაიკობა.

როგორ თუ ჩვენც... განიმეორა, ვით გამოკვეულმა, და აქეთ იქით მიიხედა, თითქო ამით უნდა შეამჩნიოს, გარემოება; დედას კი ნათლად წრამოუღება ის სურათი, რაც მის თუხანს გადანდა და, რომელმაც დაარბოა, შეურაცყო, ეჩვენა შვილი. რას გვერბა. — გაიძახის გიოს მშობელი.

შეცა შევს „საღდათი“ შვილი, თო, შე მსეტო!.. წაიღეთ, წაიღეთ რაც გვაბადია... მაგას ნუ... მაგას ნუ... შე, შე თუნდ მოწყალოთ, მწამეთ... —

დედა, დედა... ერთი წამოიძახა თინამ და გულ წასული ფილაქანზე დაეცა.

დედა, დედაჩემო, მაუასლოვდა გიო მშობელს. რა დეტმართა... —

მოწყალო, მოწყალო. თლინდ მაგას... კმულარებოდა მშობელი დედა, ვით ავაზაკს, რომელმაც მას წარმოედგინა.

დედა, ეს შე... გვერდით მოუჭდა და სტელობდა დემშვიდებინა. — შე ვარ შენი ვინა... —

შენ ვინა... დააკვირდა მშობელი და რა გამოკრევიბა, წამოიწია, ვით სულთმობრძავი, საიდუმლოთ გამომუდგანებისას. შენ, შენც სომ... ეს ჩემი ცოდვის ბრალა... მაგრამ შე ის მუყარა... ავაზაკი იყო... შენ იმისაცანა... —

რას ამბობ... გაგიფლი!

კვ იყო... ქმარმაც მომიტყევა... სთქვა გიოს დედამ მომავლადგის ხმათა. ესდა... ესდა კი დედა ვიბრბავს... ძალაობა... —

რას ამბობო?... წამოიძახა გარტებულმა.
 ბერი... განაკრძალე მშობელმა. — ბერი ვახუშტი,
 მაცრამ... კბეც... შაუთითა თინაზედ. — კბეც,
 მაცრამ რას განდებოდა... ვინც დაგვარბია იმის...
 იმისაგან ეუბლება...
 ახ! — ვითმ წამოიღრიალა და, ვით თავში და-
 კრღმა, სელი თმაში იტაცა.
 ამ დროს მშობელს კი სული ამოვიდა.
 თინა გულწასული ძირს ესვენა.
 — „იგეშე?!...“
 ეს ხმა საიდუმლო გიან მოესმა და ვით შეშ-
 დილი, კარში გაზარდა. ს. გლახაშვილი

სასწავრობათილება

ექვ, დაუარბე სიუყარული, დაუარბე ნობა,
 და აღარ ძაღმის ამის შემდეგ შე ვინშეს ცნობა...
 ექვ, თაგო ჩემო, სიუყარულით დაგულ დაშწარო,
 ვის გაუყარო, ვისთან ვიყო, ვინ შევიყარო?
 როცა ამ ქვენათ ზეიმობენ შური და მტრობა,
 როცა არ სუფევს სიუყარული, არ არის ძიობა.
გ. კვაცხუთელი.

კირიონ კათალიკოსი საქართველოს ეკლესიის დამოუკ. აღდ. წლის შეს. გამო
 დღეს რათ გძინავს?

დღეს რათ გძინავს შენ, ქართველო, როს სამშობლოს შეველა უნდა,
 როს მრავალჯერ ტანჯულს ბედი ეხლაც შავად შეუბრუნდა?
 დღეს რათ გძინავს როს დაგინეს... არა გკითხეს ნაამაგდარს
 რათ, რათ სდუმნარ როს გაგყიდეს... და გინგრევენ წმინდა ტაძარს?
 მაშინ როცა ძალით გართმენ შენი მშობლის მთა და ველებს,
 შენ გულ-გრილად უცქერ ამას... ძმის სისხლში კი იბან ხლებს?
 ას ჩვიდმეტი წლის მონობამ ნუ თუ ასე გამოგ ვალა,
 რ მ ჩაგჭრო გრძნობათ ცეცხლი... ბ ტონს ყმურათ განაცვალა?
 მაშ რათ გძინავს... ყურს არ ათხოვ შენი ქვეყნის მწარე ძახილს,
 რათ არ მიხვალ ბოროტ მტერთან და არ ჩასცემ გულში მახვილს...

ლ ძიმიშვილი

ბედნიერი ქალი*)

კომედიის ოცნებების შესახებ

თავ. გიორგი მიხეილის ძის თუმანიშვილისა

გ. მ. თუმანიშვილი

მ რ მ ძ მ ე ლ ნ ი :

ფეთიანძემ მემამულე მოხუცებული კაცი

სოფიო ამის ქალი

ირინე ამათი შორეული ნათესავი ღარიბი გასათხოვარი ქალი 28 წლისა

მხარგელაძე თ-დი 25 წ რუსეთში გაზდილი კობტათ მორთული იმავ სოფელში დგას რომელშიაც ფეთიანძე.

ბაშბაშვილი მდიდარი ხინოვნიკი 45 წ

მოქმედება პირველი

სცენა წარმოადგენს პატარა ოთახს, იატაკზე აგია ხალიჩა, მარჯვნივ და მარცხნივ დაწყობილია პატარა კრესლები. სტოლზე გაშლილია მდიდრულათ მოქსოვილი სუფრა. სტოლის გვერძე დივანია.

სცენა 1

სოფიო და ირინე სხედან დივანზე.

ირინე ნეტავი შენ რომ თხოვდები!

სოფ. ქა, რა დასაშურია, უკბილო ბებერს მაძლიერენ!

ირინე რაც უნდა იყოს, საზოგადოებაში პატრივი გექნება და შინ ბატონობა. რაც უნდა

*) ეს პიესა დაწერილია 1879 წ. როცა შესდგა პირველი სამუდამო დასი და ორიგინალურ რეპერტუარს გ. ერისთავის და ზ. ანტონოვის პიესების მეტი არაფერი ჰქონდა. თუმცა მე თითონ ჩემს თავს დრამატურ გათ არ ვიცნობდი, მაგრამ მაინც ვავბედე, რეპერტუარის სიღარიბის გამო, ისეთი პიესის დაწერა, რომელშიაც გამოყვანილი ყოფილიყო ახალი ცხოვრება და ახალი ტიპები ჩვენში.

ეს პიესი ითამაშეს დეკემბერს 1879 წ. ქართველმა არტისტებმა, — გ. აბაშიძემ (მხარგელაძე), მ. საფაროვისა — აბაშიძისამ (ირინე), კოტე მესხმა (ბაშბაშვილი), ზ. მაჩაბელმა (ფეთიანძე), და საზოგადოებას ძალიან მოეწონა წარმოდგენა, რადგან ყველანი კარგათ თამაშობდნენ. მაგრამ მე თითონ დავგრძე ჩემი პიესით უკმაყოფილო და აღარ წარმოვადგენინე, თუმცა მე თვითონ ვიყავ სამუდამო დასის რეჟისორად. ამის შემდეგ ამის შემდეგ პიესა დამეკარგა და მხოლოდ ახლავიპოვნე.

1915 წ.

გ. თუმანიშვილი

იყოს შენ შენი სახლ-კარი გექნება. თავისუფლებას რა შეგდრება!

სოფ. ვერე ნუ ლაპარაკობ, ირინე თუ ღმერთი გწამს. ჩვენი სახლი შენი სახლია, ან შენ მითომ თავისუფალი არა ხარ! ერთ ბებერ დედის მეტი ხომ არავინ გყავს და ისიც მხათ არის თავი შენ შემოგწიროს!

ირინე მაშ არ გკოდნია ჩემი ამბავი, მაგას რომ ამბობ. რაო? თავი შემოგწიროსო? ნეტავ იცოდე რა ჯოჯოხეთია ჩემთვის ჩემი დედის სახლში, მაშინ თავის შეწირვა აღარ მოგაგონდება.

სოფ. არა ირინე, არა მჯერა რომ დედას არ უყვარდე! რისთვის უნდა თავი თუ არ შენთვის! ვილა დარჩენია ამ ქვეყანაზე?

ირინე სიყვარულიც არის და სიყვარულიც. ზოგი სიყვარული სიძულვილზე უარესია. დღე და ღამე მოსვენება არა მაქვს, სულ დამტირის: „შე საცოდავო, ოცდა ხუთი წლისა გახდი, ღარიბ-ღატაკი ხარ ვილა შეგირთავსო! მეც ბებერი ვარ, დღეს არა ხვალ გადაებრუნდები-მოგკვდებიო, ვის უნდა მიადგე, ვინ შეგინახავსო! ეხლა ტირილსაც აღარ კმარობს, ჩაწვა ლოგინში, ავად ვარო, ვკვდებიო, წადი ნათესავებო, შენთვის ბინა მოძებნეო. ეს ნიშნავდა, წადი საქმარო მოსძებნე, და გათხოვდიო. მიკვირს ორი დღის ვადა არ დამინიშნა!

სოფ. მერე, ჩემი მდგომარეობა კი უკეთესია? მეც შენსავით მითხრა მამამ, დავიდე გათხოვების დრო, კარგი „ქენიხიცი“ გაგინდა, გათხოვდი, თორემ მერე აღარავინ შეგირთავსო; დაბერდები დაქვდებიო. მამა იძახის კარგი, „ქენიხიცი“ მაგრამ, ვინ იცის იმისთვის რომ კარგია, ჩემთვისაც იქნება კარგი თუ არა. არა მგონია, რომ ჩემთვისაც იყოს კარგი, ხანში შესული კაცია, ქალიღლის თამაშობის მეტი არაფერი არ ესია მოვენება. მერე ბებერებმა ხომ იქვიანობაც იციან, შინიდან კარზე აღარ გამოიშვება.

ირინე ქალაქში იცხოვრებ

სოფ. ქალაქში ვიცხოვრებ, მაგრამ სოფელზე უარესი ცხოვრება მექნება. (იხედება ფანჯარაში) აგერ კიდევ მოცუნტულებს მხარგელაძე. იმ უბედურს კიდევ იმედი აქვს, რომ მამა იმას მამახოვებს. სხვა ქალებისთვის შე-

ინახოს თავის ჭიკჭიკი და სიმღერა. მე აღარ გამოვადგები.

ირინე ეს კი მიკვირს, სოფიო, რაღას აწვალე მაგ ყაწვილ კაცს, თუ დარწმუნებული ხარ, რომ ეგ შენი ქმარი არ იქნება!

სოფ. თავშიაც არ მომსვლია მაგის წვალემა. ხომ ვერ დაუშლი ჩვენსა სიარულს. ხომ ვერ ვეტყვი „ბატონო ნულარ მობრძნდებით, მე სხვა მთხოვლობს, თქვენ ველარ გერგებით.“

ირინე არა, მე მარტო იმის ვამბობ, რომ უნდა გამოუცხადო შენი გათხოვება, რომ ტყუილად იმედი არა ჰქონდეს შენი და ტყუილად არ იხრუკებოდეს. თუ შენ ვერ გაგიბედვს და გებრალემა, მე გაუხეთქავ გულს, ვეტყვი შენ ორგულობას. დუხები კი მოამზადე, თუ გული წაუვიდა. ნახი კაცია, მეშინიან ნერვები არ დაუსუსტდეს. მაგრამ, რას გეტყვი, სოფიო? ის არც კი კადრულობს ჩენთან ლაპარაკს და ამიტომ უფრო მინდა გავაბრაზო, ჩავეჭრი იმის დიდ გულობს.

სოფ. რად ხარ ეგრე შეუბრალებელი! მართალი რომ ვთქვათ მხარე ლაძე არ არის ცული „აქენიხი“ კეთილი და ამასთანავე განათლებული კაცი, და თუ ჩემ მამას ჰკითხე, თავის დროზედ ვამიდრდებ და ამაღლებდა კლდე; რადგან რაღაც მოდნებს ეძებს და პეტრბურგში ბევრა ნაცნობებიც ჰყავს.

ირინე მეგრე?

სოფ. მეგრე ის, რომ არ უნდა გაჯავრო, გული უნდა მოუგო. ღმერთმანი შენთვის ურიგო არ იქნება!

ირინე მაგს თავის მზეში თქვენ მაგას სრულებით არ იცნობთ, ეგ ისეთი ქარაფ-შუტაა, რომ თავის ცოლს ქორწილის მეორე დღესვე უღალატებს.

სოფ. მეტად გაუჯავრებიხარ, ირინე, მე შეგარიგებთ. ვეტყვი, რომ აღარ გაბედოს შენ წინ ცხვირის აწევა, როცა კარგათ გაიცნობ, დამეთანხმები, რომ მხარგელაძე სწორედ გულკეთილია, განათლებული, პატივისცემია.

ირინე არა, ამ ცხვირბეკიას მე რაღაც „გუგერნანკა“ თუ მოახლე ვგონივარ. მეტად ბედნიერობს, მე ტათ.

სოფ. დღეს სულ სხვაფერად გეჩვენება. აი ნახე თუ არა!

სცენა 2

ირინე და მხარგელაძე

მხარ. (სიცილით თავს უკრავს სოფიოს და ირინეს კი შორიდან ცრუად. თითქოს უნებურად თავს უქნეს. მიახთმავს თავიგულს სოფიოს) მიკვირს კნოქნავ, ჩვენ შხამიან ქვეყანაში ასეთი სიტუაფე როგორ იბადება!

ირინე (ახველებს) კნიახს არ მოსწონს ჩენი ქვეყანა!

მხარგ. სოფიოს. ღმერთს გეფიცებით, ეს თქვენი ქვეყანა საკორეთი უნდა იყოს, აი დღესაც საშინელი ქორი გავიგონე, ისიც თქვენზე, რასაკვირველია, არ დავიჯერე. აბა, რა დასაჯერებელია, რომ თქვენ ამ დღეებში პირდაპირ ქორწილი გქონდეთ და ირთავდეთ... არა, ვერცკი ვბედავ მოგახსენოთ, ვის გათხოვებენ ჩენი მექორეები.

სოფ. თავისეფინ. ო, ამოსავარდნელი კეკელია, სხვს ირთავ და არც ეგ გინდა ხელიდან გაუშვა! მხარგელაძეს. მართალია კნიახო, თქვენ არ გჯამათ ეს ქორი, მაგრამ უკაცრავოთ არ ვიყო, უფრო თავს ზარი დაგეცემათ როცა ეგ ქორი ამ დღეებში გამართლდება.

მხარგ. სოფიოს. არა, მე თქვენი მჯერა, შეუძლებელია, რომ ის ქორი გამართლდეს.

ირინე სოფიოს. უბასუბე გულწრფელად! აღრე იქნება თუ გვიან, ამ ბატონმა უნდა გაიგოს გულშემაწვხარი ამბავი.

მხარგ. სოფიოს არ მესმის ამ ქალის ლაპარაკი. ამიხსენით ნუ მკლავთ. სიხუშა.

ირინე უკაცრავათ კი არ ვიყო, ბატონო, მაგრამ არც მე მესმის რატომ არ გჯერათ სოფიოს გათხოვება. განა თქვენ ყურებით ისე მობეზრდა ქვეყანა, რომ მოლოწინობას აპირებს?

სოფ. აჰ, ირინე, ნუ იცი მაგისთანა მკვანხე სიტყვების მარტყმევა. მხარგელაძეს. კნიახ, გათხოვთ მიუტევეთ, მაგრამ არა თქვენა ხართ დანაშაფე. თქვენ ირინს უყურებდით როგორც უცხოს, არ ენდობოდით, არ გჯეროდათ, რომ ის ჩენი შინაური ქალია. ჩემი... მეგობარია, ჩემი დაა, აი ეხლა ჯ იყრთ ის თქვენზე. ვალს გიძლით თქვენ უზღვილობისათვის.

მხარე, ვგრძნობ, ვგრძნობ ჩემ თავს და-
მნაშავეთ, მნათ ვარ ბოდიში მოვთხოვო, მაგ-
რამ სოფიოს. სანამ გთხოვ ერთ წამს დამიგლოთ
ყური, ორიოდ სიტყვა მინდა მოგახსენოთ
ჩუმათ თქვენი მასუხი გადასწყვეტს ჩემ ბედს
გაიფუნს სოფიოს.

სოფ. გასვლას დროს იჩინეს საწყალს რი-
ლატის იმედი აქვს.

სცენა 3

იჩინე შემდეგ ფეთიანძე

იჩინე უუურებს გამსვლელ მხარეგაძეს; თა-
ვისთვის შენ ჩემო პატროსანო კნიაზო, ოინ-
ბაზი ბძანდები, მაგრამ მე უარესი ვარ: ცოტა
დამაცადე და თავსაგბ გავაბამ მახეში, დაფი-
რდება მაგრამ ჯერ ეს პატივცემული მამა
უნდა გადავირიოთ. ჯერ ტუტუტუები უნდა გა-
ვაგიფოთ, რომ თან ქკვიანებიც ჩავითრიოთ.

ფეთ. შემოდის სად არის სოფიო?

იჩინე მხარგელაძესთან სეირნობს ბაღში.

ფეთ. ოპ ღმერთო, კიდევ მხარგელაძეს-
თან? კადევ იმ ცეტთან?

იჩინე იმის ქორწილი როდის არის?

ფეთ. ვინ იმის:

იჩინე მხარგელაძის, მხარგელაძის.

ფეთ. რა ვატი ქალო, ჩემ სოფიოს ხომ
ბამბაშვილზე ვათხოვებ.

იჩინე აი მხარგელაძემ მოართვა სოფიოს
თავიგული, წავიდნენ ერთად: საჩურჩულოდ,
უეჭველად თავიანთ ქორწილზე ჩურჩულობენ
და თქვენ კი მიბრძანებთ, ჩემ ქალს მხარგე-
ლაძე კი არა, სხვა ერთავსო.

ფეთ. არ ვიცი, ღმერთმანი ეს ცეტი
მხარგელაძე რას ამტეხია, არ მომეშვება ის
ვაკლახის. ღმერთი არ გამიწყრება თავს
გაუტებს.

იჩინე არა მაგით არა გარიგდება რა. სოფიოს
უყვარს ის.

ფეთ. სიყვარულს ვუჩვენებ იმ საძაგელს!

იჩინე ნუ შეფოთავთ, სოფიო მართილია.
აბა თქვენც გასინჯეთ მხარგელაძე ახალგაზდა
ლამაზი, განათლებული კაცია და თქვენი ბამ-
ბაშვილი კი სულთა ბამბის ტომარასა ჰგავს,
დაღმეპილი ასი წლის ბებერია; რით უნდა
მსიამოვნოს ოაფისი ცოლი?

ფეთ. მაგის ნუ ამბობ ქალო, თორემ
გაგიწყრება უეჭველია, შენ აგიუბ ჩემ ქალს.

იჩინე არამ, ღმერთს გეფიცებოთ ან ჩემგან
გაგიუება რა საჭიროა; თითონ ის უმაწვილი
აგიუებს თავის ქკუით და ხერხითა.

ფეთ. აი დასწყევლოს ღმერთმა. ის ეშ-
მაკი, აღარ შემოუშვებ შინ, კარზე თოფებით
დავაყენებ კაცებს.

იჩინე საჭირო არ არის ბატონო, ყალმა-
ყალი და დავიდარაბა, უმაგისოთაც შეგოდლ-
იან მოიგეოთ მხარგელაძე, თუ შე დამიგლ-
ებთ ყურს.

ფეთ. თუ რამე წამალი იცი, მითხარ და
გაათავე, მე კი ლამის ჩემი დამემართოს.

იჩინე ხომ იცით, რომ მხარგელაძე უგ-
ულო კაცია და თქვენი ქალის სიყვარული
იმას არასოდეს არ გაგიუებს. არც ისე მზეთ-
კაცი უნახავი რამ არის სოფიო,

ფეთ. არა, სოფიოს რა უქირს! ვერვინ
იტყვის იმაზე გონჯიაო, მაგრამ ეს კი მართა-
ლია, ის გასაწყვეტი მხარგელაძე უგულო
უნდა იყოს, დაჰლუპავს ჩემ სოფიოს.

იჩინე ესეც ხომ იცით, რომ ის სოფიო
ირთავს იმის მზითვისათვის.

ფეთ. რასაკვირველია, თითონ, მართალია
ახალგაზდაა, განათლებულია, კნიაზია, კარგი
გზა ექნება როდისმე, მაგრამ სანამ შიშველ-
ტრტველია და ჩემი სოფიოს მზითვებზე შერჩ-
ენია თვალი.

იჩინე გამოუცხადეთ, რომ სოფიოს
მზითვს არ აძლევთ.

ფეთ. არ დამიჯერებს ის დაწყველილი,
არ დამიჯერებს. მაშ ვის მფეცემ ქონებას?
ვინა მყავს სხვა? კანონით ყველა ჩემი მამული
იმას ერგება, მარტო იმას!

იჩინე მაშ დამიგდეთ ყური, ერთი ოინი
უნდა მოგახსენოთ.

ფეთ. ჩქარა, თუ ღმერთი გწამს, ჩქარა-
ამ კვირია მინდა გავათავო საქმე. მეშინიან
ბამბაშვილი არ წავიდეს ხელიდან. ხომ მოშურნე ბევრი მყავს. ბევრნი უმზადებ-
დნენ იმას ქალებს. აჰ, ნეტავი ამ კვირია გავა-
თავო საქმე.

იჩინე ამ კვირია კი არა, დღესვე გავათავს

ვით. თქვენ ღარიბათ უნდა უჩვენოთ თავი მხარგელაძეს.

ფეთ. მერე როგორ დავაჯერო, რომ ვლახა ვარ. ეშმაკია არ დამიჯერებს.

ირინე მე ტყუილათ ქალაქი მომეცით, მითომ თქვენ ჩენი მამის გმართებთ ათასი თუ მინი და ეხლა მე თქვენგან ვთხოვლობ.

ფეთ. მაგნაირი ოინბაზობა ვის გაუგონია ხასამართლოში!

ირინე სასამართლოში? ღმერთმა დამითა-როს! აქ მოვხდენ მაგ საქვის, თქვენ მართა ჩქარა დამიწერეთ ქალაქი

ფეთ. ცოტა სინჯუშას შემდეგ. აბა მითხარ, რა დავწერო ირინე დასჯამს სკამზედ და ეჭურჩუ ღება. ფეთთანძე სწერს ეხლა შერც დასწერე რომ ათასი თუმანი გმართეთ ჩემი ერთი შეო-რეს კაპათილეს ირინე სწერს ქაღალდს, ვადას-ტემს ფეთთანძეს და მის მაგიერ გამოართმევს სხვა ვექსილს

ირინე მხარგელაძის წინ შოვითხოვ თქვენ-გან ფულს და დავაპირებ სასამართლოში ჩი-ვილს.

[გაგრძელება იქნება]

გ. თუმანიშვილი

მომსის ბაღი

შე სანთელი ვარ, გულ-ტრსლიანი,
 თან ნარკ სიფლის მახათბელი,
 ტა არის ნემო სულის ჩამდგევი,
 ღეღამი-კი ღეიძლი მშობელი.
 მათსა წილში დავიარები,
 შე უცხოელი, განშე ეული,
 არა-რა მტკივა, მაგრამ ვეკნესი,
 ვით ავადმყოფი, საშვარ სეული.
 რათ არა შეითხათ, თქვენთვის წამებულს,
 ტანჯვა ვებით რათ ვიარები,
 რისთვის დავდივარ მარად მწუხარედ,
 ან რისთვის მსევს გულმა იარები?
 აქნებ გკონათ არა მაქვს ბნა,
 ანუ სამშობლო, სახლი და კარი,
 გულ ნათხარბილსა, სეკლით მოცულსა,
 რომ არ მშარდება ტრემლები მწარი!
 ვერ მისუდრადხართ, ჩემო მტანჯველნი,
 ამ საიდუმლო გულის ძეგრასა,
 შიკომა-ც არის, რომ უურს არ უგდებათ,
 ნემ მწარ სიმღერას, ჩანების ღეგრასა.
 თქვენთვის იტანჯვის ცოდველი გული,
 თქვენთვის ატუვა მას მწუხარება,
 ამისთვის სტურაკს მწარე ბაღლამში,
 რომ მოკიბოლოთ თქვენ სიტკაობა.
 რა ვქნა არ ვკნითა ზღვა გულის ღეღვა,
 არც აღმდრთება, არც დაწნანება,

თქვენ იმას ლასწრამთ უჩვენებთთა,
 ის კი თქვენთვისა კვენის და კვდება!
 ის მაინც თქვენთვის მედგრათ იბრძოლებს,
 ვერ შეაძინებს მას მწვევე წელევი,
 ის ბერს აიტანს თქვენგანთ წამებას,
 რადგანაც ქვიან ზოეტის გული.

გ. შინატხელი

ს ნ ა თ ი შ ა

სიცოცხლე ჩემი

რად ღირს, სამშობლოვ, ოდეს გიკებრის შვი-
 ლი შენი, ვით გერი დედას? ირანზედა სასტიკი მტერი
 შენს დასარბევად ძენი შენი-კი ჟამსა მიიმესა გვერ-
 დასა გივლიან. როგორ ვიცოცხლო სამშობლო, რო-
 გორ გიკებრო, ოდეს ქართველთა დავივიწყეს მშო-
 ბელი დედა? დაჰმეს აკვანი, რომელიც გეღვა მათ აღ-
 საზრდელად, ძუძუი შენი, საზრდო ერისა სულ დავივიწყ-
 ყეს. რა ვქნა სამშობლოვ, ვის მოვუწოდო, რომელს
 მივმართო? სატანისებურ ხარხარებენ აქა-იქ შენზე...

რა ყოფა იქნეს ქართველთა ყოფა, თუ თაობიდან
 შენარჩუნე ულ შენს არსების გზას არასცდებიან, მტერს
 გადასცემენ? რა ყოფა იქნეს მათი ყოფა, თუ შენ არ
 იქნე. თუ შენი ველ-მინდვრები მტერმა გასთე-
 ლოს?

ჰშფოთავს, გოდებს გული ჩემი, შეძრწუნებული,
 ცრემლს ვღვრი მწარე მწარეს ნაკადულობით, მაგრამ
 ამითი გიშველი რასმე, მოგეხმარები?

ნუ დაიფაროს შენი ცის გული შავი ღრუბლებით.
 ნუ ჩაჰტრეს შენი ჯვლავ ამოსული ის განთიადი, რო-
 დელიც არის ნიმუში მთლად გათენების საქართველოში,
 დე, მოვკვდე მე, მთლად შეგეწირო წმიდა სამსხვერპ-
 ლოს! ცეცხლმა გენიამ მაქციოს ნაცრად, სანამ ვნახე
 დე შენს გაჭირვებას! კრულ იყვეს შვილობში, ვინც
 არ გიშველოს ჟამსა მიიმესა საშინელსა, კრულ იყვეს ის
 თუ შენ ჩრდილო

მსუსხვე ქარისგან გადარჩენილი სამხრეთის მწველ
 ცეცხლს, მიგკენ, მას შეგიერთან. ერთიც ნუ იქნეს
 ცოცხალი, სანამ მტარვალი, ამას ნახავდეს შენ შვილე
 ბიდან. სულ გაისრისონ, არარად იქცენ, თუ შენ
 მშობლიურ ტერს, მტარვალს ტლანქ ხელთა მიკაბარე-
 ბდნენ. უმჯობესია შენ სამშობლოვ, გახდე უშვილო,
 ქვირივი საწყალი, ვიდრე ნახავდე შვილთა სიბეცეს და
 ორგულობას. რა არის ზვილი, თუ რომ იგი მშო-
 ბელსა დაჰკომობს? თუ რომ შენი დედას ზურგს უქ-
 ცევს, მტერს მიუღება?

მანამ დაქვრივიდი. დაუშვილიდი შენ საქართველო,
 აანამ შვილთაგან ამ საშვილ დღეს განიცდიდე. და მა
 შინ ქვირიმან და უპატრონო შვილთ სამარცხვინოდ,
 კავნი-დალალნი გიშრის მწყობრი დაიშალევი, დაიშალე
 დღეს თუ ხვალ საქართველოდ გამზადებულო და ნაც-
 ვლად წმინდა ქორწინების საჯილო თავი, შარავანდე-
 ლის მაგივრად მოიბურვევი, მოიბოროვევი და ძაძა ფლასე-
 ბით შემოსილი, აღვირო-ახსნილ მტერს შენს მიწა წყალ
 ზე უწინააღმდეგოთ შემოშვებულს, უშვილ-უძირო, უძი
 ბისრფლო, უპატრონო გადაეცე მას

დე, მოჰკვდე ქართველი, სანამ ამ კრულ დღეს
 შეესწრებოდეს.

გვგენი ფურცხვანიძე

ს რ ი ე ლ ი ს მ ო ნ ა ს ხ ე რ ი

ვიცნა მზის სხივად შენი თვალები ტკბილი აღერსით გამოშლითარა;
 ელვასკე სწრაფი, მსხვილხედ მჭრელი, ტივლაგი ნებით შიტირითარა.
 რა ვნახე იგი სწრაფად დაემონე, დაგვარე უმად სულის სიმშვიდე,
 აღვაზიარ შენად ხელი სალოცად და შენი ქება მინამ თავს ვიდე
 ისე მიუვარდი შენ იმ წამებში, ისე შეესტრფოდი შენ ქარვის სახეს,
 ვითომც ფუტკარი ვითელ ბილალას, ვითომც ზეშელა ნორნ ტრხვისა ხეს.
 ასე ამ გვარად გეტრფოდი მარად, გლოცავდი დღით და გნატრობდი ღაით,
 ნაწრთობი გული დაგტანჯე სრულად და განვიცადე ტანჯვა სიამათ.
 ოცნების ქაღალე წარგადენ დღენი და თან წარიდეს შენი მშვენიერა;
 ვედარ გავიგე თუ რად დამტოვე ან ნემი ტანჯვა თუ რად გენება?
 აღვივსე სევდით დაჭრილი გული ავაქვითინე მწუხარე თვალი,
 მოწამლულ გზასე შენსა ძებნაში ხსოვნად დატოვე ტრემლების კვალი.
 იმედ და გრუელს, თაქით დაქანტულს, უნუგეშობით სასწარკვეთილს
 შუქი შეფინა და შეც დაგადექ დიდ-წინ ჰარათა წმიდა გავეთილს:—
 ავდექ და წაველ შორს, უდაბნოში, ტრემლით აღვაგე მუნ მინასტერი,
 ჭრატით დაგვიდე სევდას კანდედთან გულიდან გვენსა ამონაქერი.
 რწმენა აღვანთე სახთლად, სახათად, მარადიაობა ქვეშ გარდუშედე,
 ენა აღვიძრი ტკბილ საგაღებლად და მსხვეპლად გულიც შენ განაგვალე
 ღოცულობს გული მას აქეთ ასე... ღოცულობს შენდა, ტანჯული რწმენით.
 ისმუნს ეჭ, მანც შენგინ საყვედურს. ისმუნს საყვედურს ქალწულის ენით.
 მიქელ დიანელი

ხანოვის ქარხნის მუშაობის სცენის მოყვარეებს ამაღლ ბდა. უკანასკნელად წითელ გვარდიაში ჩეწერა, მოვალეების აღსრულების დროს გაცივდა, მარტის 7 გარდ

მანე (ვანო) იოსებისძე მხედლიშვილი
 ცხრა ასიან წლებიდან დღემდე სახალხო თეატრის სცენაზე მოღვაწეობდა უანგაროდ. გაზ. „ამირანის“ რედაქტორად იყო. 1906 წ. შეადგინა „სახალხო კალენდარი“, საუკეთესო წერილებით მკობილი, რომლის გამომცემი იყავს, შემდეგ როსტოვა გადასახლეს. ხელობით ასოთ ამწყობი იყო, განვითარებული და შეგნებული სამშობლოს მოყვარული მუშა. სწერდა წერილებსაც, განსაკუთრებით თავის ხელობის გაუმჯობესების შესახებ. დიდი მცოდნე იყო სასტამბო საქმისა: მან შემოაღებინა ამ უამოდ გაზეთში სახმარი ახლა (სხვილი ხახისა მცირე ზომაზე ჩამოსხმული). ბოლო ხანებ. ადელ-

ს ი ზ მ რ ა დ
 ბნელს ღამეში მზის სხივები
 ნეტარებით ცას ღაღობდა,
 და სიმართლე, ტან-შიშველი,
 თვის ზეწარზე თამაშობდა!..
 თოქოს ფიჩა იმ ზეწარსა
 აღვარად ცაზე ქანაობდა,
 და წანართმი ღანდი მისი
 ზღვის ტალღებში ბნაობდა!
 კვლის ბუჩქნარს იაღინი
 თავისუფლად დასტქროდა;
 ბეგრჯერ ტანჯულ საქართველოს
 უღხენდა და უღეროდა...
 ახ, სიფმარში განაცადა
 ცხადლივ მანც გვლირსებოდა
 და ჩემს მამულს განაწმებს
 უველა იგი მოპყენოდა

სამშობლოს შესაფლავენი

საუკუნეებით ნანატრ თავისუფლებასა და ბედნიერებას ვეწიეთ, მაგრამ ვაი, რომ ვერ მოვიხმარეთ და ვერ შევინარჩუნეთ ღირსეულად. ჩვენს სანატრელ თავისუფლებას და სამშობლოს კეთილდღეობას თვით ჩვენივე ძმები უთხრიან სამარგს ათასგვარი ხულიგნური და ბნელი ზრახვა-მოქმედებით.

აქამდე გავიძახოდით: ჩრდილოელები გაუნათლებლები არიან, ახსრებენ თავიანთ ქალებრივ თუ გონებრივ განძს, ავითი რამ, მაგალითად, კავკასიაში და კერძოდ საქართველოში არაოდეს არ მოხდებოდა და ამით გამოყობდით კიდეც. მაგრამ ვაი ასეთ ხანმოკლე სიამაყეს აი ასეთ გაცრუებულ იმედებს, ჩვენშიც შემოიჭრენ ის ბნელი ძალები, რომლის წყალობით ქუთაისის და სხვა ჩვენიძალბოზელ ქალაქთ მცხოვრებნი საშიშ მდგომარეობაში არიან ჩაცვიფნილნი. სროლა შინ, სროლა გარეთ, ყოველგან ტყვიების ზუზუნი. ნეტავი ვის ეკლავთ? ნეტავი ვინ არიან ეს ჩვენი დაუძინებელნი მტერნი, ნეტავი ვინ არიან ეს ჩვენი სამშობლოს შესაფლავენი? გარეშეები თუ შინაურები? გარეშეებს კიდევ მიეტყუებათ და სირცხვილი იმ შინაურებს, ზიზლი და კრულვა იმ ქართველს, რომელიც ხელს ითბობს სამშობლოს უბედურობის კოცონზე.

ჯარის კაცებო, განა იმიტომ შევსთხოვდით ზეციერს თქვენს მშვიდრბით დაბრუნებას, განა იმიტომ ვღვრიდით მღელარე ცრემლებს თქვენი სიშორის გამო რომ დაუბრუნდით სამშობლოს და არად აგლებთ მის აწიოკება-აოხრებას? იბრძოლეთ ძმებო, ბნელ ძალების წინააღმდეგ, რომ სამშობლოს შეინარჩუნოთ სანატრელი თავისუფლება. ნუ შეუერთდებით ბნელი ზრახვების გამაძლიერებელ რაზმებს, წმინდათ დაიკავით თავისუფლება და მისი გამაძლიერებელი ძალები.

შეიგენით თქვენი მოვალეობა: მეოცე საუკუნეში ქართველს არა ქართველობა არ შეუენის. ძმებო, მოვალეობით სამშობლოს იმდენი, რამდენიცარ მოუციო თქვენთვის მას, რადგანაც ის ტყვეთ ქმნილი იყო და ვერ შესძლებდა სასურველი მშობლობა გააწია თქვენთვის. ძალა თქვენს ხელთ არის, ახალ-გაზრდებო, ზეჩავ სამშობლოს თავისუფლების დროშა თქვენ ხელთ არის, ახწით მალლა, ააფრიალეთ: ის თავისუფლების ხიმბოლოა, პატივი ეცი თ მას.

შვერთდით, გაძლიერდით, ამაღლდით, აყვავდით რომ აამაღლოთ სამშობლო თქვენი. სამშობლოს ყოფნა არ ყოფნის საკითხი სწორედ დღეს წყდება და ვაი მას, ვისაც ის არ შეუგნია. ან თავისუფლება, ანუ სიკვდილი, გაბატონებულ ძალების მონობა ჩვენ აწ არ შეგვიძლიან, რაკი შეიგენით თავისუფლების სიღიად მთელი მისი სიღრმე-სიგანით; დავაფასოთ ის სისხლი და ცრემლები რაც ჩვენ მამებს და ძმებს უღვრიათ სა

მშობლოს სიკეთის ძიებაში. სიმშვიდე, გულმოდგინეთ მუშაობა, თავის ვინაობის გაგება, აი ჩვენი მოვალეობა დღევანდელ, მომენტში. სიმშვიდე არა მტრების წინაშე არამედ შინაურ ცხოვრებაში.

ნუ ავირვეით და ნუ ავრვეთ, ისედაც აოხრებულ ჩვენს კერას. შორს თქვენგან სიბოროტე კერძო სარგებლობისათვის. ერის მანეე საქმის ჩადენა და სხვა ყოველივე ის რაც შელასავს თქვენს პირველებს და ეროვნებას.

კლავდია ვაბუნია

ნ ე მ ე შ ი

ლამის გულმაგი მთვარე წარწარად დასთინათინებდა დედამიწას...

ვარსკვლავები ციმციმებდნენ ფირუზ ცაზედ...

მთიდან ნელი სიო უბერამდა...

ამაყი ჩინრის ტოტები, როგორც ახალგაზრდა ქალის ნაზი სხეული, ირხეოდა დღიურ ჭირვარამით გულგატეხილი წუთისოფლის: არარაობითა და ფუქსავატობით დასწეულეებული მგოსანი, გოლგოთაზე ჯვარზე იყო მიყუდებული და მწარე ფიქრებში გართულს თვალს ცრემლი არ აშრებოდა.

მწარე ფიქრები არ ასვენებდა. მეგსლავ სარივით გულში ჰქონდა ჩასმული მალლა აიხედა...

იალბუზის მწვერვალოდან პირიმზე მწარედ დაჰყურებდა ბარს...

მის თვალეებში მწუხარება იხატებოდა... —ტურფავ, მთხარი, მანუგეშე რით მე! შესთხოვა მგოსანმა.

მან ხელი ჩაიქნია და მწარედ მიუგო: —რით განუგეშო, როდესაც მეც

სხვისი საწუგეშებელი გავხდი, რითი განუგეშო როდესაც იქ, დაბლა ჩემი ერი ამხედრებულა, იარალი აუსხამს, ბრძოლის ველზე გსულა, მაგრამ მოვლვარე ფხა აყრილს მახვილს თავისივე ძმას უმიზნებს მკერდში! მტერი მოყვრისგან ვერ გაურჩევია!

ამ სიტყვებით თავი გვერდზე მიიღო და თვლებიდან ღაპალუბით ცრემლები წამოუვიდა.

—იმედი იქონიე! დღეება ჟამი და ერი შეინანებს თავის უგნურს საქციელს. გაისისინა ნიაემა...
ა. ნეკრავი

შარადა

გვაჩუქეთა მოვლად სახელი
ქართულთ განმანათლებლისა,
თავისი რწმენით რომელსაც
წინდის სახელი ელირსა.

შემდეგ კავშირი მონახეთ
სიტყვით შემაერთებლისა,
მასთან სახელიც საჯახტო
ქალაქა ოსმალეთისა;
მხოლოდ სულ არა ამ ქა აქა
წინიდან ცხრა ანბანისა
მოგსტაცოთ, რომ მით შარადა,
გამოვსტყვათ მისაშგანისა.

მამალჳ გათენების დროს
რაც იცის, იციოთ, შგონისა
აი, ამ სახელს წინიდან
შევსტხოვოთ ასო ორისა.

და იმ ხის, რომელმაც იცის
წყლის პირას უფრო ხარება,
რაც ქვია ბოლო მარცვადი
შარადსა მოგხმარება.

ის ტორიისა ცოდნაზე
თუ შიგიწდებათ ხელია,
სომხეთის უძველეს ქალაქს
მიხვდითა უეჭველია.

და ამ ქალაქის სახელი
უკლებლად ისე გვქირა,
შარადამ შატ-ვსტყემნი
რომ მოგვცეს ორი პირისა.

რომელნიც ერის გულისთვის
არ ზოგვენ დეწლს და შრომასა,
არ გკანან იმათ, ვინც მარტა
ფიქრობს სმა-ქამა-ძლომასა

გარდენ უაფიანს

სახალხო სახში თებერვლის 21 დასდგეს ტ რამი-
შვილის „მეზობლები“ პიესა მომზადებული იყო და
კარგადაც ჩატარეს. აღსანიშნავია თ. გოგოლაშვილი
(ტახო), მ. ქილარჯიშვილი (კნ. კატო), შინდიაშვილი
(ირაკლი მარშანიძე), მეტრეველი (სოსიკო), გოციბიძე
— ექიმი გრუშნევესკი — ხომ გვირგვინია ამ პიესისა,

რომანიშვილი-დგებუაძისა — კნ. თამარი, ბარათაშვილი
— მაია. ნინო — ოლინკა. ამ ახალგაზრდა სცენის
მუშაქ ქალს ნიქი აქეს და იმედია, იმისთანა რეჟისორის
ხელში, როგორცაა შათირიშვილი, ნიქს გაიფართო-
ვებს და წინ წაიწევს. სალაყაია — ლუკა სუთიძე რომ
კალიკო უკეთეს ტიპს შექმნიდა, ჯ. ბაურმა და ილი-
კო მენაბდიშვილმა ვერ იქნა და ვერ მისცეს ერთმა-
ნეთს ხელი. მოისუსტებდნენ თავდგირიძე — ლუარსაბი
და ჭანკვატაძე — ექიმი ბილოერი. პიესას რეჟისორის
ენერგიული მუშაობა ეტყობოდა.

ღმერთო, როდის მოვა გონს ხალხი? ის და გვაკ-
ლდა, რომ წარმოდგენის დროს ირისით გ. ქრობაც კი
დაიწყეს. ღრინაცელს ხომ დასასრული არა ჰქონდა.
შეიგნეთ რომ ყველა ეს ზნეობრივი დაქვეითების მოწვევა
გონს მოდით, გონს. **ნე — ლი**

წერილი ქვევები

ქართული ოპერა „ქრისტინე“ (1-2 მოქი რ.
გოგნიშვილისა, ქართ. მომღერალ-მუსიკოსთა კავშირის
მიერ დაიდგმის ქართულ კლუბში მარტის 17. ამავე
სალამოს საკონცერტო განყოფილებაში დაიდგმის ან
ყარაშვილის ნაწარმოებიდან —, გეფხის ტყაოსნიდან“
ბალეტი. ლოტბარად მოწვეულია ცნობილი ლოტბარი
ნ. გ. ქართველიშვილი, გუნდს ამზადებს თვით რ. გოგ
ნიაშვილი.

მგ ლობელთა გუნდი შესდგა თბილისის მილი-
ციონერთაგან გრ. სოლომონოვის თაოსნობით. გუნდის
ლოტბარად მოწვეულია სახელ განთქმული ლოტბარი
მელქისედეგ ნაკაშიძე. გუნდი ჩაეწერა ქართველ მუსი-
კოს-მომღერალთ კავშირში.

სახემწიფო თეატრი, რომელიც საოპეროდ ევ-
ლახიშვილს ჰქონდა აღებული, ამხანაგობამ აიღო.

ქართველ მახიობთა კავშირის საბჭომ
დაადგინა: ა) შემწეობა აღმოუჩინოს ქუთათურ უუ-
შევარ ამხანაგ-მსახიობო, რისთვისაც გადასდო 900 მ.
ქართ. სცენის გარდაცვლილ მუშაკთა სასაფლაოების
მოსაფლავლად 300 მ. ბ) ამ დიდმარხვაში სადღესის-
წაულო წარმოდგენა გაუქართოზ დამსახურებულ მსა-
ხიობს ვიქ. გაყურელობს, ასეთივე წარმოდგენა გაემარ
თება ფასო აბაშიძეს 40 წ. მოღვაწეობის აღსანიშნავად.
არივე იუბილესათვის აღიუქვია საგანგებო კომისია;
დ) დიდმარხვაში გამართოს უფასო პატრიოტული ხა-
სიათის წარმოდგენები ქართველ ჯარის კაცთათვის.

ხელოვნების დარგების განყოფილება დაარ-
სების პროექტი ხელოვნების სექციამ განიხილა და და-
შტაკცა. ამიერიდან ხელოვნების სექციასთან იარსებე-
ბენ მუსიკის, მწერლობის, მხატვრობისა, სურათ მოძღ
ვრების, ქანდაკობისა თეატრისა და ისტორიის ნაშთე
ბის დამცველი კომიტეტი.

შალვა დადიანის სასცენო მოღვაწეობის 25
წლის თავი შესრულდა წელს (პირველად სცენაზე გა-
მოვიდა თებერვლის 2, 1893 წ.)

ეროვნულ ფონდის გასაძლიერებლად ამ დიდ მარხვაში გაიმართება დიდი საღამო, ყველა სახელოვნო დაწესებულებათა თაოსნობით. მონაწილეობენ მწერალნი, მსახიობნი, მუსიკოსნი, მხატვარნი ლექტორნი.

ქართული კონსერვტორიის შესახებ კანონბრაკტი ხელოვნების სექციამ განიხილა და მოიწონა. მომსხენებელი მელიტონ ბალანჩივაძე იყო.

ხელოვნების სექციამ სპეციალისტების კომისიას მიანდო საქართველოს დროშისა და ღერბის შემუშავება, შეამდგომლობა აღძრა, მას დაეთმო ქ. თბილისში დიდების ტაძარი სახელოვნო დაწესებულებათა მოსათავსებლათ და მხატვრულ გამოფენათა გასამართავ.

ქართველ მსახიობთა კავშირის წევრთა მორიგი საზოგადო კრებები დაიწყო მარტის 7.

საქართველოს ჯარის მთავარ სარდლად არჩულ იქმნა სახელ განთქმული გენერალი და ცნობილი მამულიშვილი ვას. გაბაშვილი. მისმა დანიშნებამ ხაერთო აღფრთოვანება გამოიწვია. იგი უკვე შეუდგა ხამსახურს.

მსახიობ ქალბ ელო ანდრონიკაშვილს სასცენო მოღვაწეობის ათი წლის თავი წელს შეუსრულდა.

ვლ. შალიკაშვილის სადღესასწაულო წარმოდგენას დიდძალი საზოგადოება დაესწრო. მიულოცეს ღრამატ. საზოგადოებამ, მსახიობთა საბჭომ და სხ.

ქართული ლატარიის ბილეთები შეკვეთილია და მოკლე ხანში გასასყიდლად მზათ იქნება.

სმ. ქვარი ნი, ჩვენი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე, ამ ეამად ავადაა.

ახალგაზდა მომღერალი დავ. ლეჟავა მიიწვიეს სახელმწიფო თეატრის საოპერო დასში.

თამარა აფხაზიშვილს ოცი წელიწადი შეუსრულდა, რაც ქართულ სახ. სცენაზე მოღვაწეობს.

უკანთ. თავადი გიორგი შარვაშიძე, ცნობილი დრამატურგ-მწერალი, გარდაიცვალა. მის კალამს ეკუთვნის, სხვათა შორის, პიესები: „მომაკვდავნი“ კომლი უცეცხლოთ, გიორგი მესამე, ისტორიული ცხოვრებიდან, რომელიც სამი წლის წინად ქუთაისში რაოდენჯერმე დაიდგა და საზოგადოებას ძლიერაც მოეწონა. იგი იყო აფხაზეთის უკანასკნელი მთავრის შვილი, აფხაზეთის ტახტის მემკვიდრე, ღრმათ განვითარებული, ვეროტიულ ვნების კარგად მცოდნე, მდიდარი ბუნების პატრონი, ზღირი. საუკეთესო ქართველთაგანი, რუსთა მფრთვადან შეუწყნარებელი, დაწერილებით შემდეგ.

ვახ. გ. მაჩაბელი გარდაიცვალა. იგი იყო ვიქილი, დიდ მონაწილეობას ყველა ქართულ საზოგადო საქმეში. ქართული გიმნაზიის ერთი მეთაურთაგანი იყო 1886 წ. მსურვალედ მონაწილეობდა ამ გიმნაზიის შენობის ასაგებთ, სასოფლო-სამეურნეო ბანკის საბ-

ჭოს თავჯდომარეობდა, დიდი ამაგი დასდო კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზ-ას და ქართულ განვითარებაში საზოგადოებრივ ხასიათის წერილებს ათავ. 72 წ. იყო.

ჩეგოლიუციის წლის თ ვი თებ. 27 შესრულდა. ამიერ კავკასიის მთავრობის შედგენა ევგენ გეგუკორს მიენდო.

კაკი წერეთელი რუსეთიდან დაბრუნდა. ზ ვი გერმანიასა და რუსეთს შორის ჩამოვარდა. ამიერ კავკასიის საზავო დელეგაცია აკ. ჩხენკელის თავჯდომარეობით თურგლის 22 ტრაპეზუნდს გაემგზავრა ოსმალეთთან მოსალაპარაკებლად.

კულტურისა და შრომის კავშირის (ყოფილ ქართულ კულტურის მოყვარულთა საზოგადოების) გამგეობამ დაადგინა განსვენებულ გ. დალაიშვილის სახელზე ფონდის დაარსება და ამ ფონდით სტიპენდიანტების შენახვა ქართულ უნივერსიტეტში, ამიტომ კავშირის გამგეობა სთხოვს ყველა პირთ და დაწესებულებათ ვისაც სურს განსვენებულის ხსოვნას პატივი სცეს, შეწირულება გაიდოს ხსენებულ ფონდისთვის. შეწირულება მიიღება „საქართველოს, სახალხო ფურცლის-და ერთობის რედაქციაში.“ ამ ფონდისთვის შემოვიდა პარესა კონს. და გრ ზაქ. ქურდიანებისაგან—100 მან ნილო ალ. და ი-ს ზაქ. ქურდიანებისაგან—100 მან. ნილო ილ. და გ. თ. ჟორდანიასგან—50 მან ძულ 250 მ. დანარჩენ შემოწირულებასაც ბაზოეაცხადებთ.

შემოწ რულება

ჟურ. „თეატრი და ცხოვრების“ ფონდის სასარგებლოთ მივიღეთ:

- ევგ ლორთლიშვილისგან 3 მან.
 - ივანე სვიმ. კოლელიშვილისგან შეკრებ. 122 მ.
 - თევდ. გიორ. ლომჯანიძისგან 5 მ.
- შემომწირველთ გულითად მადლობას ვუძღვნით. რედ.

წლიურად ღირს 15 მ. ნახევარი წლით—3 მ. ხელის მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაში ბახრის ქუჩა № 20, სახლი არჯვეანიძის, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ, ხაზინის თავში, მეწიგნეების რიგზე. ფოსტით: Тифлис, редакция ТЕАТРИ ДА ЦХОВРЕВ „Исхавი Иმედაშვილი.